

**แนวทางการขับเคลื่อนงานเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ ความรอบรู้ และปัจจัยแวดล้อม
ที่ส่งผลต่อสุขภาพวัยทำงาน ปี 2566**

จากการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ข้อมูล สารสนเทศ คลัสเตอร์วัยทำงาน ครั้งที่ 1/2565

วันที่ 9 พฤศจิกายน 2565

ณ ห้องประชุมสำนักทันตสาธารณสุข อาคาร 5 ชั้น 3 กรมอนามัย

เดือนตุลาคม - ธันวาคม 2565 : จัดทำแผนเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ

ประชุมผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน กรมอนามัย เพื่อจัดทำแผนการเฝ้าระวังร่วมกัน โดยมีประเด็นพิจารณาด้านพฤติกรรมดูแลช่องปาก ดังนี้

กำหนดปัญหาที่ต้องการเฝ้าระวัง	กำหนดโรคต้องเฝ้าระวังในกลุ่มวัยทำงาน คือ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคที่เกิดจากมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม
กำหนดพฤติกรรมและปัจจัยแวดล้อมที่ต้องเฝ้าระวัง	พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับปัญหาการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ● พฤติกรรมการบริโภค ● การมีกิจกรรมทางกาย ● พฤติกรรมการนอน ● พฤติกรรมดูแลช่องปาก พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับปัญหาการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ● พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ ปัจจัยแวดล้อมที่สัมพันธ์กับการเกิดโรคจากมลภาวะ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ● สภาพแวดล้อมในชุมชน
กำหนดรูปแบบและวิธีเฝ้าระวัง	การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามประเมินตนเอง ผ่านแอปพลิเคชัน H4U
กำหนดพื้นที่ในการเฝ้าระวัง	กำหนดการเฝ้าระวังทุกเขตสุขภาพ
กำหนดกลุ่มตัวอย่าง	ประชากรไทยอายุ 15 - 59 ปี
กำหนดช่วงเวลาและความถี่ในการเฝ้าระวัง	มกราคม - กันยายน 2566

ประชุมชี้แจงแผนเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ ความรอบรู้ และปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพวัยทำงาน (1 ธันวาคม 2565) แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานในศูนย์อนามัย 12 แห่ง สถาบัน

พัฒนาสุขภาพเขตเมือง และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 76 จังหวัด และสาธารณสุขอำเภอ แต่ละเขตสุขภาพ วางแผนการเก็บข้อมูลในพื้นที่ตนเองตามค่าเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด

เดือนมกราคม - มิถุนายน 2566 : เก็บรวบรวมข้อมูล

สำรวจโดยใช้แบบสอบถามประเมินตนเอง ผ่านแอปพลิเคชัน H4U ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะบันทึกในระบบฐานข้อมูลของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กำหนดรหัสผ่านให้ผู้ที่ สามารถเข้าถึงข้อมูล ซึ่งมีเฉพาะผู้ทำการศึกษา ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานในศูนย์อนามัย 12 แห่ง สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง และสาธารณสุขจังหวัดหน่วยงานละ 1 คน

เดือนกรกฎาคม 2566 : วิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ คำนวณข้อมูลและ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

- สำนัก/กอง ในกรมอนามัย เพื่อนำไปใช้ในการวางยุทธศาสตร์ นโยบาย และมาตรการสร้างเสริม พฤติกรรมสุขภาพวัยทำงาน
- ศูนย์อนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนงานโครงการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงานในเขตรับผิดชอบ

เดือนสิงหาคม - กันยายน 2566 : การใช้ประโยชน์ข้อมูล

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้ในการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อให้วัยทำงานมีพฤติกรรม สุขภาพที่พึงประสงค์ 4 ด้าน ได้แก่ การกิน การมีกิจกรรมทางกาย การนอน การดูแลช่องปาก และการนำข้อมูล ด้านปัจจัยแวดล้อมไปใช้ประโยชน์ในการชี้เป้าปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ควรแก้ไข เพื่อสนับสนุนให้วัยทำงานมี สุขภาพที่ดี การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

- การนำข้อมูลไปใช้ในระดับนโยบาย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ และการ สื่อสารระดับสังคม
- การนำข้อมูลไปใช้ในระดับปฏิบัติ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน พัฒนารูปแบบ เครื่องมือในการเฝ้า ระวังพฤติกรรมสุขภาพ
- การนำข้อมูลไปใช้ในระดับสังคม เพื่อสื่อสารข้อมูล ให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และการ ติดตามพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

การนำข้อมูลเฝ้าระวังพฤติกรรมการกินผักของวัยทำงานไปใช้ในการส่งเสริมโภชนาการ

ระดับนโยบาย โดยกำหนดค่าเป้าหมายรายเขต และสร้างแรงจูงใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติ โดยการให้คะแนน ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ในแต่ละปีงบประมาณ นโยบายเหล่านี้ ได้แก่

- การพัฒนาเมนูสุขภาพ
- โรงอาหารปลอดภัยใส่ใจสุขภาพ (Healthy Canteen) โดยกำหนดค่าเป้าหมายจำนวนเมนูสุขภาพ และ Healthy Canteen ให้ศูนย์อนามัยที่ 1 - 12 และสถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง สำหรับดำเนินการตามค่าเป้าหมายรายเขต ในปีงบประมาณ 2567
- การสร้างความรอบรู้ด้านอาหารและโภชนาการสำหรับประชาชน ผ่านโปรแกรมโภชนาการอัจฉริยะ Food4Health

ระดับปฏิบัติ การอบรมการใช้งานเครื่องมือที่ช่วยให้การดำเนินงานตามนโยบายประสบความสำเร็จ ได้แก่

- อบรมการใช้งานโปรแกรมรับรองเมนูสุขภาพออนไลน์
- การอบรมการใช้งานการเรียนรู้หลักสูตรออนไลน์ มี 3 หลักสูตร คือ อาหารและโภชนาการสำหรับประชาชน ผู้ประกอบการร้านอาหาร และสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาหารและโภชนาการ ผ่าน MOOC ANAMAI
- การอบรมการใช้งานโปรแกรมโภชนาการอัจฉริยะ การรายงานผล และเกณฑ์การให้คะแนนพร.

ระดับสังคม

- จัดทำเพจใน Facebook : Food4Health โปรแกรมโภชนาการอัจฉริยะ เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชน ผู้ประกอบการร้านอาหาร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ติดต่อสื่อสารกับผู้รับผิดชอบงานของสำนักโภชนาการ ได้ตอบข้อซักถาม และช่วยให้คำแนะนำในการใช้งานโปรแกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำช่องทางการติดต่อสำหรับผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์ MOOC ANAMAI
- การบูรณาการงานพัฒนาเมนูสุขภาพร่วมกับภาคเอกชน เพื่อขับเคลื่อนงานร่วมกัน และขยายผลไปสู่ประชาชนมากขึ้น เช่น ในแอปพลิเคชันสั่งอาหารของบริษัทขนส่งอาหาร มีเมนูสุขภาพที่กรมอนามัยรับรอง ซึ่งมีผักเป็นส่วนประกอบ เป็นทางเลือกในการสั่งอาหาร เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีการกินผักมากขึ้น

การนำข้อมูลเฝ้าระวังพฤติกรรมเคลื่อนไหวออกแรงไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกาย

ระดับนโยบาย

- ขับเคลื่อนนโยบายมาตรการส่งเสริมการออกกำลังกายกีฬานันทนาการ ไปยังประชาชนทุกกลุ่มวัย

ระดับปฏิบัติ

- พัฒนา Digital Health Platform ให้เป็นฐานข้อมูลการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยการสร้างกระแสผ่านสื่อออนไลน์

ระดับสังคม

- บุรณาการภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างกระแสผ่านสื่อออนไลน์ เรื่องการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

การนำข้อมูลเฝ้าระวังพฤติกรรมดูแลช่องปากไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก

ระดับนโยบาย

- นำข้อมูลไปใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ส่งเสริมให้วัยทำงานในสถานประกอบการ ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากร่วมกับการตรวจสุขภาพประจำปี เสนอต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- นำข้อมูลไปใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอ การตรวจสุขภาพช่องปาก เพื่อนำเสนอเป็นชุดสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ใช้สิทธิประกันสังคม และหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการให้เอื้อต่อการมีสุขภาพ และสุขภาพช่องปากที่ดี

ระดับปฏิบัติ

- ดำเนินโครงการสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงานในสถานประกอบการ ปี 2567 เป้าประสงค์ของโครงการ คือ “วัยทำงานในสถานประกอบการหุ่นดี สุขภาพช่องปากดี”

ระดับสังคม

- การจัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างกระแสการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก ร่วมกับการสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงานในสถานประกอบการ เนื่องในวันแรงงานแห่งชาติ
- จัดทำสื่อให้ความรู้การบริโภคอาหาร และการดูแลสุขภาพช่องปากในรูปแบบสื่อออนไลน์ และออฟไลน์ เช่น อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอ โปสเตอร์ แผ่นพับ บทความ